

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 8 maja 1948

Nr 19

TREŚĆ: Zatrudnianie członków rodziny a podatek dochodowy — Prywatne konto przedsiębiorcy (str. 212) — Odbudowa miast (str. 213) — Kronika skarbowa (str. 216) — Komunikaty i różne wiadomości (str. 217) — Handel zagraniczny (str. 218).

Zatrudnianie członków rodziny a podatek dochodowy

Z uwagi na powszechność poruszanej przez jednego z Czytelników sprawy zatrudniania członków rodziny, uznaliśmy za celowe uczynić ją przedmiotem odrębnego artykułu

(Przyp. Red.)

Mgr Anna Szym. — Warszawa. — Pytanie: „W związku z poruszaniem przez Tygodnik zagadnieniem umieszczania w kosztach osiągnięcia wynagrodzenia członków rodziny, stale w przedsiębiorstwie zatrudnionych, podaję następujące uwagi, które w ograniczony wprowadzić sposób, lecz dają pewne wyjście z sytuacji.

1. Przedsiębiorca, zatrudniający żonę lub dzieci znajduje się o tyle w złej sytuacji, że nie może w kosztach osiągnięcia umieścić ich wynagrodzenia, a gdyby je nawet przeprowadził, to i tak doliczone one zostaną do jego dochodu i wpłyną na podwyżkę stopy podatku (art. 15 dekretu o podatku dochodowym).

W tym samym jednak dekreście znajdujemy w art. 11 pkt. 3 pewne wyjście, otóż można i należy, w przypadku zatrudnienia żony właściciela przedsiębiorstwa (ewtl. dzieci) przeprowadzić w ksiązkach w dziale kosztów osiągnięcia, co miesiąc pewną stałą sumę, stanowiącą zwrot kosztów utrzymania członka rodziny, stale zatrudnionego w przedsiębiorstwie. Sumę tę trudno ustalić, ale dla przedsiębiorstw położonych w większych miastach, będzie to kwota nie mniejsza jak 6.000 zł, co w efekcie rocznym da odpis od dochodu zł 72.000. Przychody zaś otrzymane na pokrycie kosztów utrzymania są w myśl art. 13 pkt. 2 w każdym wypadku wolne od podatku. O ile wiem, w praktyce mało kto stosuje umieszczanie w kosztach uzyskania dochodu kosztów utrzymania członków rodziny stale w przedsiębiorstwie zatrudnionych co do mnie stosowałem art. 11 pkt. 3 także przed wojną, co wywoływało dyskusję i

sprzeciw ze strony kontroli skarbowej, ale zawsze było przez urzędy skarbowe uznawane po udowodnieniu ustawą zasadności tego rodzaju odpisu.

Poruszone zagadnienie istotnie wywoływało niejednokrotnie spory z uwagi na różnorodne stanowiska zajmowane już przed wojną (pod rządem dawnej ustawy o pod. doch.) przez władze skarbowe z jednej a podatników z drugiej strony. W świetle prawa powojennego spory nabrały na sile z uwagi na zmiany wprowadzone na tym odcinku w zakresie prawa rodzinnego i małżeńskiego oraz ubezpieczeniowego. Wyjście z pomieszania elementów poruszonego zagadnienia (którego to pomieszania nie małą przyczyną są liczne warianty poszczególnych stanów faktycznych, tworzonych w dobie powojennej) może dać tylko właściwe rozdzielenie tych elementów i nadanie im albo charakteru poszczególnych składników jednego i tego samego zagadnienia albo ich całkowite wyeliminowanie z poruszonego tematu.

Zastrzegając naszym rozważaniom charakter dyskusyjny, widzimy konieczność uwzględnienia następujących elementów:

1. Sprawa przychodów na pokrycie kosztów utrzymania otrzymanych od osób fizycznych,
2. Zatrudnianie członka rodziny w przedsiębiorstwie podatnika na podstawie umowy o pracę albo na podstawie stosunków rodzinnych,
3. Zatrudnienie w przedsiębiorstwie podatnika jego małżonka (żony lub męża) na podstawie umowy o pracę,
4. Zatrudnienie w przedsiębiorstwie podatnika jego małżonka na podstawie stosunków rodzinnych,
5. Zatrudnienie innych członków (poza małżonkiem) na podstawie umowy o pracę lub na podstawie stosunków rodzinnych.

1.

Poruszoną w pytaniu sprawę postanowień art. 13 pkt. 2 dekretu o podatku dochodowym, a mianowicie przedmiotowe zwolnienie od podatku dochodowego „przychodów na pokrycie kosztów utrzymania otrzymanych od zamieszkałych na obszarze R. P. osób fizycznych” należy wyeliminować z poruszonego zagadnienia, gdyż nie pozostaje ona w jakimkolwiek związku z kosztami utrzymania żony czy innego członka rodziny, zatrudnionych u podatnika.

Cytowane postanowienie bowiem traktuje o tzw. alimentach, tj. kwotach otrzymywanych np. przez żonę od męża na utrzymanie. Jeżeli — jak w konkretnym przykładzie przyjąć należy — małżonkowie są sądowo rozłączeni, to pod rządem dawnej ustawy o pod. doch., otrzymywane przez żonę od męża sądowo rozłączonego alimenty, stanowiły dochód podlegający po stronie żony samodzielnemu opodatkowaniu, jako mieszczący się w pojęciu „rent i dochodów z innych praw majątkowych”, do których zaliczała ustawa w szczególności „wszelkie inne, powtarzające się periodyczne świadczenia i wsparcia wszelkiego rodzaju, o ile świadczący zobowiązał się ważnie do ich wypłacenia albo też był do tego zobowiązany na mocy ustawy lub wyroku sądowego, jak alimentacje itp.”.

Pod rządem zatem starej ustawy opodatkowana od alimentów żona nie mogła nawet podnosić (w razie gdy alimenty nie były odliczane od dochodu męża) zarzutu ewentl. podwójnego opodatkowania, według bowiem stałej judykatury Najwyższego Trybunału Admin. przepisy o podatku dochodowym wykluczają jedynie podwójne opodatkowanie jednego i tego samego podmiotu podatkowego, ale nie wzbraniają opodatkowania tych samych materialnie dochodów u różnych podmiotów. W świetle nowego dekretu o pod. doch. alimentacja zasadniczo jest źródłem dochodu podlegającym podatkowi, jednakże przepisem szczególnym (art. 13 pkt. 2) została zwolniona u otrzymującego od podatku dochodowego. Gdyby nie było tego przepisu szczególnego, alimenty podlegałyby podatkowi, gdyż nie zachodzą tu elementy, uzasadniające z mocy pozytywnego przepisu prawa traktowania takiego wydatku jako formy ponoszenia kosztów wspólnego gospodarstwa domowego a zatem kosztów uznawanych przez ustawodawstwo podatkowe za świadczenia, nie będące po stronie korzystającego z nich dochodem podatkowym. Jeżeli bowiem idzie o separację, to odpada z natury rzeczy kryterium łącznego gospodarstwa domowego, a zatem dochód pobierany na podstawie prawa unormowanego wyrokiem sądowym nie różni się niczym od dochodów płynących z innych, analogicznych uprawnień, których wspólna charakterystyka polega, w ogólnym ujęciu, na ich pewnej wartości majątkowej.

Inaczej natomiast przedstawiałby się stan rzeczy, gdyby małżonkowie nie byli sądowo rozłączeni. Kwoty, które mąż wydatkuje ze swego dochodu na utrzymanie żony, sądowo nierozłączonej i prowadzącej z nim wspólne gospodarstwo domowe, niewątpliwie nie stanowią dochodu żony w rozumieniu art. 8 dekretu o pod. doch., bez

względu na to, czy mąż poszczególne wydatki bezpośrednio sam pokrywa, czy też kwoty potrzebne na ich pokrycie daje żonie, a ten stan sprawy nie doznaje istotnej zmiany w przypadku, gdy żona sądownie nierozłączona z jakichkolwiek powodów mieszka osobno.

Jeżeli idzie o stronę podatnika świadczącego alimenty, to pod rządem starej ustawy, świadczenia te mogły być pod określonymi warunkami odliczone od ogólnego dochodu, w świetle natomiast nowego dekretu w żadnym razie nie mogą być uznane ani za koszty uzyskania przychodu z poszczególnego źródła ani za wydatki szczególne odliczalne od ogólnego dochodu podatnika a to z następujących względów:

1. Alimenty nie zostały w nowym dekrete (v. art. 12 ust. (1) pkt. 1) zaliczone do wydatków szczególnych, jakimi są renty i trwałe ciężary, w konsekwencji czego nie podlegają odliczeniu od ogólnego dochodu podatnika.

2. W braku nawet tego wyraźnego przepisu wydatki alimentacyjne nie mogłyby być uznane za koszt uzyskania w rozumieniu art. 10 dekretu, gdyż brak im związku gospodarczego z jakimkolwiek źródłami przychodu podatnika. Związek gospodarczy wydatku ze źródłem przychodu nie jest wprawdzie w nowym dekrete wyraźnie podkreślony, jednakże jest on prostą konsekwencją pojęcia dochodu i policzalnych wydatków, przyjętego przez dekret w odróżnieniu od przybytków majątkowych i analogicznych ubytków z majątku podatnika.

Z samego ducha ustawy o podatku dochodowym można wydedukować, iż całokształt przepisów odnoszących się do wydatków, związanych z osiągnięciem, zachowaniem i zabezpieczeniem przychodów, ma na celu nie tylko ochronę interesów Skarbu Państwa przed możliwym fikcyjnym uszczupleniem dochodu w zeznaniach podatnika, lecz także zdrową tendencją gospodarczą popierania tylko wydatków produkcyjnych, będących w związku gospodarczym ze źródłami przychodów. Interpretacja przeciwna nie dałaby się pogodzić z logicznymi zasadami przepisów o podatku dochodowym, według których należy dedukować związek gospodarczy wydatku z pewnym przedmiotem majątkowym jako źródłem dochodu, a zatem związek, charakteryzujący się przede wszystkim wymogami gospodarki danym źródłem już przy powstaniu zobowiązania, rodzącego te wydatki, o których potrącenie chodzi. Jasne zatem, że oparty na prawie cywilnym obowiązek utrzymywania rodziny obciąża osobie głowę rodziny a nie rzeczowo jego majątek i nie pozostaje w żadnym związku gospodarczym ze źródłami przychodów. Nawet związanie przez podatnika tego obowiązku z dochodami z pewnego źródła węzłami rzeczowymi nie zmieniłoby tego stanu rzeczy.

3. Z punktu widzenia fiskalnego wyłączenie omawianych wydatków z dochodu podatnika byłoby praktycznie podwójnym zwolnieniem od podatku a mianowicie raz u podatnika, drugi raz u odbierającego świadczenie. Tymczasem już z ducha ustawodawstwa o dochodzie podatkowym wynika, iż nie można żądać uprzywilejowania dla

takich wydatków od ustawy (dekretu) mającej jedynie względy fiskalne na oku.

2.

W zagadnieniu zatrudnienia u podatnika członków jego rodziny należy rozróżnić następujące elementy:

1. zatrudnienie na podstawie stosunku umowy o pracę; w tym przypadku koszty wynikające z tego zatrudnienia uznane być muszą za normalne koszty uzyskania w rozumieniu art. 10 dekretu o podatku dochodowym;

2. zatrudnienie nie na podstawie umowy o pracę, lecz na podstawie stosunku prawa rodzinnego; w tych przypadkach sprawę ewentl. uznania wydatków jako kosztów uzyskania przychodów należy rozważać na tle przepisu art. 11 pkt. 3) dekretu;

3. w związku z postanowieniami art. 15 dekretu, sprawę należy się rzeczy ograniczyć do zatrudnionych: małżonka (w praktyce najczęściej żony) oraz krewnych zstępnych podatnika.

3.

Zatrudnienie małżonka w przedsiębiorstwie podatnika **na podstawie umowy o pracę** natrafia trudności w świetle obowiązującego ustawodawstwa, albowiem: „ustawowy ustrój majątkowy lub umowne ustroje majątkowe (ustrój rozdzielności majątkowej, ogólnej wspólności majątkowej, wspólności dorobku) (zob. prawo małżeńskie majątkowe Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 196 z r. 1946) wykluczają możliwość stosunku umowy o pracę między małżonkami” — Bibl. P. P. str. 34 T. II.

Poza tym w świetle ustawodawstwa ubezpieczeniowego (art. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z dnia 28 marca 1933 r. wraz z późniejszymi zmianami) obowiązkowi ubezpieczenia podlegają zatrudnieni przez pracodawcę jego krewni i powinowaci, lecz nie podlega ubezpieczeniu małżonek (mąż lub żona); żona zatem pracodawcy — chociażby przedsiębiorstwo stanowiło spółkę jawną — nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia (wyjątek: rzemieślnicze zakłady pracy).

Jeśli przedsiębiorca mimo to zatrudniał żonę na podstawie umowy o pracę za określonym wynagrodzeniem, od którego odprowadzałby nawet podatek od wynagrodzeń, to władza skarbową w praktyce albo nie uzna stosunku pracy oraz wynagrodzenia w rozumieniu art. 8 ust. (2) pkt. 4) dekretu o podatku dochodowym a w konsekwencji zastosuje postanowienie art. 15 dekretu o łącznym opodatkowaniu tego dochodu żony, jako dochodu płynącego z wymienionego w cytowanym art. 8-mym źródła przychodu („zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych”) albo — ustalwszy fikcyjność samego wynagrodzenia, nie ustali dochodu po stronie żony i odmówi uznania wydatkowanych przez podatnika sum jako kosztów uzyskania przychodów.

4.

Korzystniejszą zatem dla przedsiębiorcy rzeczą jest postawienie sprawy zatrudnienia żony w płaszczyźnie postanowień art. 11 pkt. 3) dekretu; w tym przypadku zatrudnienie żony powinno

opierać się nie na stosunku umowy o pracę, lecz na stosunku stałej współpracy w przedsiębiorstwie na zasadach prawa rodzinnego (małżeńskiego). W przypadku takiego stałego zatrudnienia żony, koszty na jej utrzymanie muszą być uznane za koszty uzyskania przychodów ze źródła, w którym żona jest zatrudniona.

Oczywiście uznanie takie nastąpi pod warunkiem, że zatrudnienie będzie stałe, a nadto w przypadku faktycznej a nie fikcyjnej pracy, mającej charakter zastępowania faktycznie najemnej siły obcej. Jeżeli idzie o wysokość tych kosztów utrzymania, to już w Nr 20 „Tygod. Gosp.” z r. 1946 — str. 155 wypowiedzieliśmy pod adresem rozporządzenia wykonawczego w interesie zarówno władzy skarbowej jak i podatnika postulat, by ustalone zostały maksymalne normy dla wydatków na utrzymanie członków rodziny, a to dla uniknięcia sporów, jakie na tym tle powstać mogą przy ustalaniu podstawy opodatkowania.

Przyjmujemy, że w praktyce omawiane wydatki powinny być uznawane w wysokości norm, świadczeń w naturze ustalonych dla odnośnych kategorii pracowników przy obliczaniu podatku od wynagrodzeń. W ten sposób ograniczyć się przedsiębiorcy jego obowiązek udowodnienia wysokości kosztów utrzymania jedynie do tej części kosztów, która nie jest objęta wspomnianymi normami.

Wysokość tych kosztów utrzymania może oczywiście być znacznie wyższa aniżeli 6.000 zł miesięcznie, gdyż zależy ona od indywidualnych okoliczności sprawy: przede wszystkim jest określona i może być udowodniona przez samego podatnika i zależy od stopy życiowej podatnika i jego rodziny, uzasadnionej szczególnymi potrzebami itp., a później dopiero oceniana jest przez władzę skarbową co do jej ewtl. nadmiernej wysokości.

Należy podkreślić, iż okoliczność, że członek rodziny nie pobiera pensji, nie uzasadnia potrącenia z tytułu kosztów utrzymania sumy wyższej od faktycznie na ten cel wydatkowanej.

Jeżeli chodzi o zagadnienie tych kosztów pod rządem starej ustawy o podatku dochodowym, to należy podkreślić, że musiały one być uznawane przez władzę skarbową wobec wyraźnego przepisu art. 6 ust. 3 ustawy z tym jedynie odróżnieniem, że przewidywał on zaliczenie do kosztów osiągnięcia przychodów koszty samego tylko „wyżywienia” członków rodziny stale pracujących w przedsiębiorstwie podatnika, nowy zaś dekret rozszerza zakres tych kosztów na koszty pełnego „utrzymania”.

5.

Zatrudnienie przez przedsiębiorcę każdego innego członka rodziny (poza małżonkiem) a nawet krewnych zstępnych na podstawie umowy o pracę nie będzie natrafiało na tak wielkie trudności, jak przy zatrudnieniu małżonka (zob. rozdział 3).

Omawiani członkowie rodziny czy krewni podatnika mogą zasadniczo pozostawać w stosunku umowy o pracę w razie faktycznej a nie fikcyjnej pracy i otrzymywać wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu osób o podobnych kwalifikacjach a wykonujących te same

czynności, w razie zastępowania faktycznie najemnej siły obcej.

Jeżeli członek rodziny lub krewny zatrudniony na podstawie umowy o pracę pobiera oprócz wynagrodzenia w gotówce, utrzymanie w całości lub w części, to wynagrodzenie w gotówce łącznie z wydatkami na utrzymanie nie powinno przekraczać wynagrodzeń płaconych obcym pracownikom, za tego samego rodzaju pracę pełnioną w analogicznych warunkach stosunku pracy.

Wypłacane przez przedsiębiorcę wynagrodzenie podlega podatkowi od wynagrodzeń na ogólnych zasadach, i stanowi koszt uzyskania przychodów ze źródeł, w których zatrudniony jest członek rodziny, a to w ramach art. 10 dekretu o podatku dochodowym.

Sprawę natomiast zatrudnienia członka rodziny nie na podstawie umowy o pracę a na zasadach prawa rodzinnego należy traktować w sposób, przedstawiony wyżej w rozdziale 4-tym dla przypadku zatrudnienia małżonka na zasadach prawa rodzinnego (małżeńskiego).

Na zakończenie podajemy — w związku z postanowieniami art. 15 dekretu — pod rozwagę następujące elementy zagadnienia:

1. „Łączne opodatkowanie” dochodów małżonków (art. 15 ust. 1.) zasadza się na tym, że wymiaru podatku dokonuje się na imię obojga małżonków. W istocie więc mamy tu do czynienia z jednym przedmiotem podatku, obejmującym dwie osoby fizyczne. Stwierzenie to — jak zauważamy — ma znaczenie zasadnicze.

2. Przy kumulacji dochodów krewnego wstępnego i jego krewnych zstępnych (nie innych krewnych ani członków rodziny) dochody tych ostatnich „dolicza się” do dochodu krewnego wstępnego, a więc wymiaru podatku dokonywa się tylko na imię krewnego wstępnego. Zasada ta obowiązuje tylko wówczas, gdy podatnikowi przysługuje prawo pobierania pożytków ze źródeł przychodów tych zstępnych.

3. W przypadku nieuznania stosunku zatrudnienia (nieuznanie stałości zatrudnienia, uznanie fikcyjności stosunku pracy lub samego wynagrodzenia, uznanie wydatków za nadmierne itp.) władza skarbowa może w postępowaniu podatkowym obrać dwa kierunki (nie równocześnie):

a) nie uznać wydatków związanych z zatrudnieniem odnośnych osób jako kosztów uzyskania w rozumieniu art. 10 dekretu o pod. doch.,

b) uznać fakt wydatku, lecz zastosować postanowienia art. 15 dekretu i skumulować dochody, przy czym małżonkowi lub krewnym zstępnym służy z kolei prawo potrącenia od tych przychodów swoich kosztów uzyskania.

Połączenie obydwu kierunków nie może mieć miejsca, gdyż oznaczałoby to w istocie podwójne opodatkowanie jednego podmiotu podatku.

Zagadnienie ulg rodzinnych przy uznaniu u podatnika kosztów utrzymania oraz przy kumulacji dochodów będzie przedmiotem odrębnych rozważań.

Zygmunt Mielcarzewicz

Prywatne konto przedsiębiorcy

(Temat dyskusyjny)

Stosowany obecnie w Polsce jednolity plan kont nie jest zupełnie skryształizowany; posiada on do pewnego stopnia jedną — a najwyżej dwukierunkowe nastawienie i praktyczne zastosowanie. Jest on ułożony przede wszystkim dla przedsiębiorstw państwowych i stojących pod zarządem państwowym. Odmienny plan kont, tj. w klasyfikacji i ugrupowań, mamy w spółdzielniach. Ten ostatni jest bardzo zbliżony do układu niemieckiego.

Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa prywatne, to niestety mamy tak w jednym jak i drugim szeregu, które ze względu na charakter i zakres działalności przedsiębiorstw prywatnych są różnorodnie rozwiązywane. Tam, gdzie znajdujemy odpowiednik w znanym nam jednolitym planie kont, dokonujemy kopiowania, w wypadkach wątpliwych tj. wówczas, gdy znany nam plan kont nie rozwiązuje zaklasyfikowania, postępujemy według najlepszej wiedzy i rozumowania księgowego.

Zasadnicze różniczkowanie w zaklasyfikowaniu pewnych transakcyj znajdujemy w prywatnych kontach przedsiębiorcy, tj. w tych, które nie dotyczą przedsiębiorstwa i jego zakresu działalności, lecz są wynikiem wzajemnego stosunku przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa.

Brak jednolitego planu kont dla przedsiębiorstwa prywatnego nasuwa wielu księgowym po-

ważne trudności i dlatego pożądanym byłoby, by przy ewtl. przebudowie obecnego planu kont dla przedsiębiorstw państwowych, uwzględniono powszechne ujednoczenie dla wszystkich trzech odmian istniejących w Polsce przedsiębiorstw a więc państwowych, spółdzielczych i prywatnych.

Działalność wszystkich przedsiębiorstw obejmować będzie Narodowy Plan Gospodarczy. Rachunkowość oparta o jednolity plan kont wymaga dla stwierdzenia wyników i przeprowadzenia porównawczej analizy takiego układu, który umożliwiłby realizację postawionych zadań.

W przedsiębiorstwach prywatnych, — szczególnie o osobowości fizycznej — nasuwają następujące konta wątpliwości co do ich zaklasyfikowania w planie kont:

1. kapitału,
2. pobrań na potrzeby prywatne,
3. wkładów przejściowych np. celem uaktywienia kapitału obrotowego,
4. podatku dochodowego i wszelkich danin nakładanych na przedsiębiorcę a płaconych przez przedsiębiorstwo,
5. społecznego funduszu oszczędnościowego.

Jak już wyżej wspomniano, tam gdzie mamy konkretne dane, grupujemy w znanych kontach. Ma to dla przykładu miejsce w odniesieniu do podatku dochodowego, który umieszczamy w kla-

się drugiej, tj. klasie kont pozaoperacyjnych.

Odmienne rozwiązania spotykamy przy księgowaniu pobrań przedsiębiorcy na potrzeby prywatne. Tutaj mamy trzy praktykowane metody a mianowicie księgowanie:

- a) w klasie zerowej jako subkonto kapitału zakładowego,
- b) w klasie pierwszej w ostatniej grupie jako konto finansowe — i wreszcie
- c) w klasie drugiej identycznie jak podatek dochodowy.

Podejmowanie sum pieniężnych albo naturalii z przedsiębiorstwa łączy się ściśle z wynikiem działalności przedsiębiorstwa. Przedsiębiorca pobierając pewne kwoty zaliczkowo na potrzeby prywatne ma zawsze na uwadze czysty zysk, jakiego spodziewa się z końcem roku obrachunkowego z przedsiębiorstwa. Ten dodatni wynik jest ponadto oprocentowaniem jego wkładu.

Jeżeli więc pobrania przedsiębiorcy na potrzeby prywatne łączą się najściślej z wynikiem gospodarczym przedsiębiorstwa, wtedy należałoby konto prywatne umieścić w klasie zerowej jednolitego planu kont i to w grupie wyników, by poprzez końcowy wynik konta to z końcem roku gospodarczego zlikwidować.

Powyższa uwaga nasuwa i dalsze. Wiemy, że w przedsiębiorstwach prywatnych o osobowości prawnej jest kapitał w zasadzie niezmienny — a to w tym celu, by przy zachowaniu jego stałości z łatwością ustalać coroczną rentowność i gospodarczość przy jednoczesnym porównywaniu z minionymi latami. Identycznie więc należałoby postąpić w przedsiębiorstwach prywatnych o osobowości fizycznej, obojętnie czy jedno czy też dwu

lub więcej osobowej. Niezmienny kapitał zakładowy da nam lepszy pogląd na działalność przedsiębiorstwa i pozwoli zestawić liczby porównawcze za kilka lat. Zmiana kapitału zakładowego w tych przedsiębiorstwach doprowadza bowiem i do takiego stanu, że na skutek strat i braku rezerw (tych ostatnich w przedsiębiorstwach o osobowości fizycznej nie tworzymy) kapitał zakładowy nie tylko że się wyczerpuje, lecz dochodzimy do tzw. podbilansu.

Tego rodzaju zjawisko zaliczyć by wypadało do stanu niezdrowej gospodarki, gdyż jest zaprzeczeniem podstawowej i zdrowej gospodarki istnienia przedsiębiorstwa. Swoboda zmiany kapitału zakładowego w przedsiębiorstwach o osobowości fizycznej nie pozwala na wyraźne stwierdzenie stanu majątkowego w przeciwwadze do kapitałów i niewątpliwie bardzo często była w okresie upadłości niektórych przedsiębiorstw przed ca 20 laty ujemną stroną, której konsekwencję ponosili wierzyciele.

Uwagi powyższe, przypuszczać należy, dostatecznie stwierdzają konieczność unormowania planu księgowania w oparciu o taki plan kont, który jasno określi nie tylko zaszeregowanie do takiej czy innej grupy, ale jednocześnie w instrukcji określi technikę zamykania tych kont, które dotyczą wyłącznie przedsiębiorcy.

Podając powyższe jako temat do dyskusji, prosimy Sz. Czytelników o nadsyłanie uwag, by ustalić wzorzec najracjonalniejszy i odpowiedni dla wszystkich tego rodzaju przedsiębiorstw prywatnych.

mgr M. Nowicki

Odbudowa miast

w świetle dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny

Zniszczenia wywołane przez II wojnę światową dotknęły na terenie Polski według danych statystycznych około 295.000 budynków miejskich o łącznej kubaturze około 527 milionów metrów sześciennych. W związku z powyższym na plan pierwszy w dziedzinie odbudowy miast wysunęła się konieczność zahamowania postępującej w gwałtowny sposób dekapitalizacji mienia nieruchomego na zniszczonych obszarach kraju. Obowiążący stan prawny mógł spowodować ograniczenie działalności w tej dziedzinie do dotowania przez Państwo napraw zniszczeń wojennych, gdyż nie zapewniał inwestorom żadnego specjalnego uprzywilejowania z tytułu dokonania remontu i nie przewidywał na szeroką skalę możliwości dokonywania napraw w zastępstwie właściciela nieruchomości, który nie mógł lub nie chciał dokonać remontu zniszczonego budynku.

Brakom powyższym miał zaradzić dekret z dnia 26. X. 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (znowelizowany dekretem z dnia 11. IV. 47 r.), którego postanowienia mają na celu przyspieszenie akcji przywrócenia do stanu używalności bu-

dynków uszkodzonych, wymagających remontu oraz rozbiórki budynków zniszczonych.

Jak wynika z art. 1 warunkiem zastosowania postanowień dekretu jest związek uszkodzenia z działaniami wojennymi lub działalnością niszczycielską okupanta. Sformułowanie takie jest tylko ogólną wskazówką i nasuwa raczej możliwość interpretacji rozszerzającej, pozostawiając w tym zakresie dużą swobodę władzy budowlanej.

Interpretację rozszerzającą przyjmuje również art. 1 ust. 5, który stanowi, że przepisy dotyczące budynków uszkodzonych mają zastosowanie w odniesieniu do budynków niewykończonych; w tym wypadku dekret nie wymaga pośredniego nawet związku z działaniami wojennymi.

Dokładne sprecyzowanie określenia „budynek uszkodzonego” nasunęło ustawodawcy trudności wobec braku jakichkolwiek dokładnych kryteriów. Dekret z 26. X. 45 ogranicza się do stwierdzenia, że za budynek uszkodzony uważać należy taki budynek, który znajduje się w stanie niezdatnym w całości lub części do użytkowania, może być jednak według orzeczenia władzy budowlanej doprowadzony do stanu używalności.

Widzimy więc, że podobnie jak przy ustalaniu związku zniszczenia z wojną, władza budowlana ma dużą swobodę przy kwalifikowaniu budynków. Nasuwa to przypuszczenie, iż ogólną tendencją dekretu jest objęcie jego przepisami jak największej ilości obiektów; jakiegokolwiek ściśle sformułowanie pojęcia budynku uszkodzonego mogłoby wpłynąć hamująco na akcję odbudowy, w szczególności na terenach mniej zniszczonych. Ta ogólna tendencja doznaje jednak ograniczenia przy ustalaniu zasad wyłączenia budynku spod publicznej gospodarki lokalami; bliższe omówienie tej kwestii nastąpi w dalszym ciągu.

Przy rozważaniach nad przedmiotowym zasięgiem dekretu z dnia 26. X. 1945 r. wspomnieć należy o postanowieniach ustawy z dnia 3. VIII. 47 r. o popieraniu budownictwa, z której wynika, że za budynek uszkodzony uważać należy budynek o stopniu zniszczenia nie przekraczającym 66% na ziemiach dawnych a 33% na Ziemiach Odzyskanych; z art. 2 ust. 2 powołanej ustawy wynika bowiem, że naprawa budynków uszkodzonych w wyższym stopniu stanowi „budowę nową” i korzysta z dalej idącego uprzywilejowania.

Pod względem terenowym dekret ma zastosowanie do budynków położonych na terenie miast oraz osiedli miejskich, bliższego określenia terminu „osiedle miejskie” dekret nie podaje, należałoby więc w drodze analogii oprzeć się na przepisach z zakresu np. przymusowej gospodarki lokalami, na wykazach gmin wiejskich o charakterze miejskim, ustalanych przez Ministra Administracji Publicznej dla celów podatkowych itp.

Postanowienia dekretu przewidują specjalne ułatwienia dla osób, które dokonały naprawy budynku uszkodzonego a w szczególności: 1) wyłączenie spod publicznej gospodarki lokalami (nazywane w dalszym ciągu w skrócie „wyłączeniem”) oraz 2) pomoc kredytową.

Dekret o publicznej gospodarce lokalami, jakkolwiek słuszny z punktu widzenia społecznego i interesów gospodarczych świata pracy, uniemożliwił w praktyce odbudowę nieruchomości mieszkalnych, ponieważ utrzymywał wysokość komornego z 1939 r., które w żadnym razie nie mogło zamortyzować nakładów poniesionych na odbudowę oraz ograniczał właściciela nieruchomości w dysponowaniu lokalami. Możliwość wyłączenia nieruchomości spod obciążeń kwaterunkowych stanowiła niewątpliwie z punktu widzenia praktycznego najbardziej atrakcyjny przepis dekretu, który zezwala jednak na stosowanie wyłączeń tylko w wypadkach ściśle określonych jego postanowieniami.

Tryb i warunki wyłączenia lokali uregulowało rozporządzenie Ministra Odbudowy, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 27. I. 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 5 poz. 39); zastąpiło ono rozporządzenie z dnia 25. II. 1946 regulujące to samo zagadnienie.

Rozporządzenie wyjaśnia bliżej pojęcie „gruntownej naprawy”, od dokonania której dekret w art. 6 ust. 1 uzależnia możliwość wyłączenia lokalu. Jako gruntową naprawę w rozumieniu po-

danego wyżej przepisu uważać należy 1) wymianę w całości lub w przeważającej części: podłóg, futryn, ram okiennych i drzwi z futrynami — na nowe oraz odbicie i uzupełnienie większości tynków albo 2) wymianę bądź uzupełnienie części konstrukcyjnych budynku lub jego części albo 3) całkowitą naprawę budynku lub jego części, uszkodzonych co najmniej w 20%

Ustaleń w tym zakresie dokonywa władza budowlana przy zachowaniu specjalnego trybu postępowania. W pierwszym rzędzie właściciel budynku (dekret pod pojęciem „właściciel” rozumie również osoby reprezentujące prawa właściciela, jego prawnych zastępców oraz użytkownika budynku) winien uzyskać orzeczenie władzy budowlanej I instancji, że zamierzona przez niego naprawa jest naprawą gruntowną.

Od chwili stwierdzenia tej okoliczności przez władzę budowlaną, władze mieszkaniowe winny zaniechać wydawania nakazów kwaterunkowych na dany budynek. Aby uniemożliwić nadużycia związane z przewlekaniem robót przez właściciela, władza budowlana jest uprawniona do wyznaczania terminów wykonywania naprawy; w razie niedotrzymania ich przez właściciela władza mieszkaniowa może wznowić wydawanie nakazów. Po ukończeniu robót właściciel uzyskać winien orzeczenie, że lokale zostały doprowadzone do stanu używalności wskutek naprawy gruntownej. Orzeczenie to stanowi właśnie „wyłączenie” nieruchomości spod publicznej gospodarki lokalami, z chwilą bowiem jego wydania tracą moc z samego prawa nakazy kwaterunkowe wydane na dany budynek.

Lokale wyłączone nie podlegają również przepisom o ustaleniu najmniejszej ilości mieszkańców na lokal lub izbę (tzw. normy zagęszczenia), ale w tych tylko wypadkach, o ile ilość izb nie przekracza 4, a łączna powierzchnia użytkowa lokalu — 90 m. kw.

Dokonanie remontu bez zachowania opisanego wyżej trybu nie stanowi podstawy do wyłączenia budynku; dotyczy to jednak tylko napraw rozpoczętych po dniu 6 lutego 1948 r. (data wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego). Osoby, które przeprowadziły bądź rozpoczęły naprawę przed powyższą datą i nie złożyły do tego czasu wniosku o wyłączenie nieruchomości, mogą uczynić to w terminie prekluzyjnym do dnia 30 czerwca 1948 r.

Poza powyższymi ulgami dekret zapowiada również w art. 5 pomoc Państwa dla osób dokonujących napraw budynków uszkodzonych; rodzaje i warunki tej pomocy określić miało rozporządzenie Ministra Odbudowy wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Rozporządzenie takie wydane dotychczas nie zostało, w związku z czym zagadnienie pomocy Państwa uregulowane jest jedynie postanowieniami art. 5, dotyczącymi pomocy kredytowej.

Art. 5 ust. 2 dekretu stanowi, że pożyczki udzielone z funduszy państwowych obciążają z mocy prawa nieruchomość, podlegającą naprawie i mają ustawowe pierwszeństwo hipoteczne przed wszelkimi długami i prawami hipotecznymi bez

wi dla wynajmującego powód do odstąpienia od umowy najmu. Obowiązki te są następujące:

1. Najemca ma obowiązek przez czas trwania najmu używać rzeczy najętej z należytą starannością, w sposób określony umową, a gdy umowa nie określa sposobu używania, w sposób odpowiadający przeznaczeniu rzeczy.
2. Jeżeli przedmiotem umowy jest pomieszczenie, najemca powinien stosować się do porządku domowego, o ile ten nie jest sprzeczny z uprawnieniami z umowy wynikającymi oraz liczyć się w miarę możliwości z potrzebami innych mieszkańców i sąsiadów.
3. Bez pozwolenia wynajmującego nie wolno najemcy czynić w rzeczy najętej zmian, które by naruszały jej substancję.

Wynajmujący może odstąpić od umowy i żądać odszkodowania, gdy najemca używa rzeczy w sposób niezgodny z jej przeznaczeniem lub umową i mimo upomnienia nie przestaje jej używać w ten sposób; gdy niedbującemu najemcy, że jest narażona na znaczne uszkodzenie; gdy najemca pomieszczenia wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko obowiązującemu porządkowi domowemu; gdy przez nieprzystojne zachowanie się wywołuje zgorszenie u innych mieszkańców lub sąsiadów.

4. Najemca obowiązany jest uiszczać czynsz w terminie umówionym, a gdy termin nie jest w umowie oznaczony, w terminie zwyczajowo przyjętym.

Jeżeli termin płatności nie jest oznaczony ani przez umowę ani przez zwyczaj, czynsz winien być płatny z góry a mianowicie: gdy najem ma trwać nie dłużej niż miesiąc, za cały czas najmu, gdy ma trwać dłużej niż miesiąc lub gdy umowa zawarta na czas nie oznaczony, — miesięcznie.

Wynajmujący może odstąpić od umowy z powodu niepłacenia czynszu przez najemcę, gdy najemca zalega z zapłatą czynszu co najmniej za dwa okresy płatności. Nadto celem zabezpieczenia czynszu zalegającego nie dłużej niż rok służy wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na wniesionych do przedmiotu najmu ruchomościach najemcy i członków jego rodziny z nim razem mieszkających, o ile te ruchomości nie są zwolnione od zajęcia w drodze egzekucji.

Najem 4)

To ustawowe prawo zastawu wynajmującego wygasa, gdy rzeczy zostaną z przedmiotu najmu wyniesione, jednak wynajmujący może użyć pomocy własnej, tj. stosownej siły własnej, siły jego ludzi lub stosownych środków (na przykład zamknięcia bramy) celem uniemożliwienia wyniesienia rzeczy z pomieszczenia, przy czym wynajmujący odpowiada za wszelką szkodę wynikłą z zatrzymania rzeczy, o ile okazałoby się, że nie był uprawniony do jej zatrzymania.

Zakończenie najmu.

Najem kończy się:

1. z upływem czasu, na który był zawarty,
2. przez wypowiedzenie, jeżeli czas najmu nie jest oznaczony.

Prawo wypowiedzenia najmu służy zarówno wynajmującemu jak i najemcy, z zachowaniem terminów wypowiedzenia umownych, zwyczajowych a w ich braku — ustawowych.

Umowne terminy wypowiedzenia wykluczają więc zastosowanie terminów zwyczajowych i ustawowych, zwyczajowe zaś wykluczają zastosowanie terminów ustawowych.

Zwyczajowe terminy wypowiedzenia są różne w różnych miejscowościach. Istnienia zwyczajowego terminu wypowiedzenia musi dowodzić ten, kto się na taki termin powołuje. Forma wypowiedzenia jest dowolna. Wypowiedzenie jest oświadczeniem woli, które jest dokonane z chwilą, gdy doszło do drugiej strony w taki sposób, iż mogła o nim powziąć wiadomość.

Ustawowe terminy wypowiedzenia są następujące:

Gdy czynsz jest płatny w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc, najem można wypowiedzieć najpóźniej na trzy miesiące naprzód na koniec kwartału kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny miesięcznie, — na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny w krótkich odstępach czasu — na trzy dni naprzód; gdy najem jest dzienny, — na dzień naprzód.

Umowa zawarta na czas życia wynajmującego lub najemcy może być wypowiedziana tylko przez najemcę. Gdy po upływie czasu określonego w umowie lub wypowiedzeniu najemca używa nadal rzeczy za wyraźną lub milczącą zgodą wynajmującego, uważa się, że najem został przedłużony na czas nie oznaczony.

Najem nie rozwiązuje się ani przez śmierć wynajmującego ani najemcy.

W razie śmierci najemcy mieszkania, jego małżonek, wstępni, zstępni, przysposobieni i rodzeństwo, mieszkający z nim stale razem aż do chwili jego śmierci, wступują w umowę najmu z tym, że osoby te mogą wypowiedzieć najem z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia.

Po zakończeniu najmu najemca lub osoba, której najemca rzecz oddał do bezpłatnego używania lub podnajął, obowiązani są zwrócić ją wynajmującemu w stanie nie pogorszonym; jednak najemca nie odpowiada ani za zużycie, będące następstwem prawidłowego używania ani za uszkodzenie lub utratę wskutek wypadku.

Domniemywa się, że rzecz wydana była najemcy w stanie dobrym, zdatnym do użytku.

Wynajmujący nie może dochodzić roszczeń o odszkodowanie z tego powodu, że rzecz została zwrócona w stanie gorszym niż ten, w jakim była wydana najemcy, po upływie sześciu miesięcy od dnia zwrotu.

Termin ten jest zawity, wobec czego sąd winien z urzędu uwzględnić wpływ tegoż.

Jeżeli najemca rzecz ulepszył, wynajmujący może zatrzymać ulepszenie za zapłatą odpowiedniej sumy lub żądać, by je najemca usunął.

Najemca nie może dochodzić sądownie roszczeń o zwrot wydatków na naprawy obciążające wynajmującego oraz wydatków, poniesionych na ochronę rzeczy od utraty lub uszkodzenia, po upływie sześciu miesięcy od dnia zwrotu rzeczy najętej, przy czym termin ten jest także zawity.

Podnajem.

Najemca może rzecz najętą oddać w całości lub części osobie trzeciej do bezpłatnego używania lub w podnajem, jeżeli mu tego nie zabrania umowa, przy czym najemca odpowiada za to, że osoba trzecia będzie używała rzeczy najętej zgodnie z jego obowiązkami. Przez zakończenie stosunku najmu umowa o używanie lub podnajem rozwiązuje się.

Podnajem polega na tym, że najemca oddaje rzecz najętą w najem innej osobie. W takim przypadku między najemcą a podnajemcą zachodzi stosunek, który należy

Najem 6)

ocenić według przepisów o najmie; natomiast wynajmujący nie ma żadnych bezpośrednich praw do podnajemcy z wyjątkiem prawa bezpośredniego żądania zwrotu rzeczy po ukończeniu najmu.

Jeżeli umowa najmu zabrania najemcy oddania rzeczy osobie trzeciej w podnajem, a najemca przekroczy ten zakaz, wynajmujący ma prawo po bezskutecznym upomnieniu najemcy odstąpić od umowy i żądać odszkodowania.

Zbycie rzeczy najętej.

W razie zbycia rzeczy najętej w czasie trwania najmu nabywca wstępuje z mocy samego prawa w stosunek najmu na miejsce zbywcy, może jednak wypowiedzieć najem z zachowaniem terminów ustawowych.

Powyższe prawo wypowiedzenia nie służy mu jednakże, gdy najem był ujawniony w księdze gruntowej albo gdy w chwili nabycia rzecz była już wydana najemcy, a umowa najmu była zawarta na piśmie z datą urzędowo zaświadczoną.

Jeżeli skutek wypowiedzenia przez nabywcę najemca musi oddać rzecz wcześniej niż byłby obowiązany stosownie do umowy najmu, służy mu prawo żądania od zbywcy odszkodowania z powodu niewykonania umowy.

Najemca nie może powoływać się wobec nabywcy na zapłatę czynszu, dokonaną z góry do rąk zbywcy więcej niż za jeden okres płatności, chyba że zapłata była ujawniona w księdze gruntowej.

Powyższe przepisy o najmie odnoszą się zarówno do najmu ruchomości jak i nieruchomości, specjalne jednak znaczenie dla życia społecznego i gospodarczego ma najem lokali mieszkalnych i użytkowych. Dwie ustawy szczególne regulują sprawę najmu lokali a mianowicie: ustawa o ochronie lokatorów z dnia 11. 4. 1924 (Dz. Ustaw R. P. Nr 39 poz. 406) w brzmieniu obwieszczenia ministra sprawiedliwości z dnia 4 maja 1936 (Dz. Ust. R. P. Nr 39, poz. 293) oraz dekret z dnia 21 grudnia 1945 o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu (Dz. Ustaw R. P. Nr. 4/46 poz. 27).

Publiczna gospodarka lokalami i kontrola najmu

Publiczna gospodarka lokalami obowiązuje w Warszawie, Łodzi, Gdańsku, Lublinie, Krakowie Katowicach

i Poznaniu, a Rada Ministrów może wprowadzić ją także w innych miastach lub gminach wiejskich.

Kontrolę najmu mogą wprowadzić w miejscowościach nieobjętych przepisami o publicznej gospodarce lokalami miejskie lub gminne rady narodowe.

Publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu nie podlegają budynki i lokale wyłączone na podstawie szczególnych przepisów, na przykład budynki nowoodbudowane. Ograniczenia wynikające z przepisów o publicznej gospodarce lokalami są następujące:

1. W miejscowościach, w których obowiązuje publiczna gospodarka lokalami, mieszkania i pomieszczenia sublokatorskie mogą zajmować tylko osoby, których zawód, wykonywana praca lub zajmowane stanowisko wymaga zamieszkania w tej miejscowości.

2. Prawo zajmowania samodzielnego mieszkania lub lokalu użytkowego przysługuje jedynie na podstawie przydziału przez właściwą władzę kwaterunkową. Pomieszczenia sublokatorskie mieszkalne mogą być zajmowane zarówno w drodze swobodnego podnajmu, jak również w drodze przydziału wydanego przez władze kwaterunkowe. Swobodny podnajem wymaga potwierdzenia władzy kwaterunkowej.

3. Miejska lub gminna rada narodowa może ustalić normę zaludnień mieszkań, określając minimalną liczbę osób, jaka powinna przypadać na jedną izbę oraz minimalną powierzchnię użytkową mieszkania na jedną osobę.

4. Wszelkie umowy o najem lokali zawarte wbrew przepisom dekretu są zabronione i nieważne.

Z chwilą objęcia lokalu na podstawie udzielonego przydziału zawiązuje się z mocy samego prawa pomiędzy właścicielem nieruchomości lub głównym lokatorem a osobą, której lokal przydzielono, stosunek najmu lub podnajmu.

5. O każdym zwolnieniu samodzielnego mieszkania albo lokalu użytkowego właściciel lub zarządca nieruchomości winien w ciągu 3 dni zawiadomić władzę kwaterunkową.

6. Zabronione i nieważne są umowy o odstępnę w jakiegokolwiek postaci na rzecz ustępującego najemcy, podnajemcy lub właściciela nieruchomości czy też na rzecz

innej osoby, jak również o wynagrodzenie za pośrednictwo przy najmie i w wyszukaniu lokalu.

7. Nie wolno lokali mieszkalnych przeznaczać na cele handlowe, przemysłowe lub inne prywatne cele niemieszkalniowe. Zakaz ten nie odnosi się jednakże do przypadków, gdy część lokalu niezbędna jest do wykonywania zawodu w danej miejscowości przez uprawnione do tego osoby.

8. Zarządy miejskie mają prawo sporządzenia planu rozmieszczenia poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych oraz innych placówek gospodarczych. Plan ten winien uzyskać zatwierdzenie specjalnej komisji wyznaczonej przez Prezesa Rady Ministrów. Zarząd miejski może zgodnie z tym planem nakazać translokację poszczególnych przedsiębiorstw oraz usunięcie z lokali przedsiębiorstw nieobjętych w tym planie.

9. Droga sądowa o wydanie przedmiotu najmu lub podnajmu, tak zwana eksmisja, jest dopuszczalna tylko w przypadkach, gdy strona ma w myśl przepisów kodeksu zobowiązań prawo odstąpienia od umowy najmu lub podnajmu bez wypowiedzenia.

10. Komorne za lokale mieszkalne obowiązuje w wysokości z dnia 1 września 1939 r. o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

11. Władze kwaterunkowe uprawnione są do nakazania usunięcia osób z lokali potrzebnych dla urzędów, przedsiębiorstw państwowych, spółdzielczych itp. i to zarówno na pomieszczenia użytkowe jak i mieszkania dla pracowników oraz do zajmowania przymusowego pomieszczeń w hotelach, pensjonatach i mieszkaniach prywatnych na przejściowe kwatery służbowe dla pracowników służb publicznych i osób wojskowych.

Publicznej kontroli najmu podlegają tylko lokale mieszkalne a nie użytkowe.

Ograniczenia wynikające z publicznej kontroli najmu są następujące:

1. Władza kwaterunkowa ma prawo:

- a) przydzielania lokali mieszkalnych na wniosek osób zainteresowanych,
- b) regulowania wielkości pomieszczeń zgodnie z przepisami kwaterunkowymi,
- c) regulowania stosunków między najemcą a wynajmującym co do używania lokalu,

- d) wydawania na żądanie władz sądowych opinii w kwestiach odroczenia eksmisji lokatora lub sublokatora.
2. Właściciele nieruchomości zobowiązani są do:
- podawania do publicznej wiadomości w sposób unormowany miejscowymi przepisami kwaterunkowymi informacji o każdym wolnym lokalu,
 - poddawania kontroli uprawnionych władz lokali zarówno zajętych jak i wolnych,
 - uzyskania zatwierdzenia władzy kwaterunkowej dla każdej zawieranej umowy najmu pod rygorem jej nieważności.
3. Droga sądowa o eksmisję jest dopuszczalna tylko w przypadkach, gdy strona ma prawo odstąpienia od umowy najmu lub podnajmu bez wypowiedzenia.
4. Komorne za lokale mieszkalne obowiązuje w wysokości z dnia 1 września 1939, o ile przepisy szczególnie nie stanowią inaczej.

Władzami kwaterunkowymi są w miastach zarządy miejskie, działające przy pomocy specjalnego wydziału albo referatu kwaterunkowego a w gminach wiejskich zarządy gminne.

Władze kwaterunkowe regulują wszelkie sprawy związane z publiczną gospodarką lokalami.

Organami kontroli społecznej nad funkcjonowaniem władz kwaterunkowych są miejskie lub gminne komisje lokalowe, powołane przez rady narodowe, miejskie lub gminne.

Do zakresu działania komisji lokalowych należy orzekanie na skutek odwołań od decyzji władz kwaterunkowych.

Dekret przewiduje nadto wojewódzkie komisje lokalowe, do których zakresu działania należy przede wszystkim udzielanie zezwoleń władzom, zakładom i przedsiębiorstwom państwowym oraz samorządowym itp. na złożenie wniosku do zarządu miejskiego lub gminnego o przydzielenie lokalu na potrzeby własne lub ich pracowników a nadto wykonywanie kontroli nad władzami kwaterunkowymi z punktu widzenia publicznych potrzeb lokalowych.

Ogólny nadzór w zakresie strzeżenia interesów państwowych sprawuje Państwowa Komisja Lokalowa.

Miejskie i gminne rady narodowe mogą powołać do życia domowe organa, których celem będzie dopilnowa-

Najem ¹⁰⁾

nie, by przepisy dekretu były należycie wykonywane przez mieszkańców i właścicieli poszczególnych nieruchomości.

Dekret o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu normuje nadto tok postępowania przed władzami kwaterunkowymi i komisjami lokalowymi oraz przewiduje odpowiedzialność karną dla osób nie stosujących się do przepisów dekretu.

Ochrona lokatorów

Ustawa o ochronie lokatorów ma obecnie znacznie mniejsze zastosowanie praktyczne w porównaniu z dekretem o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu. Przepisom tej ustawy podlegają bowiem tylko mieszkania do pięciu pokoi i lokale przedsiębiorstw przemysłowych, zaliczonych do VII i VIII kategorii i handlowych zaliczonych do VI kategorii, których najem rozpoczął się jeszcze przed dniem 1 stycznia 1938 roku. Wszelkie lokale mieszkalne czy użytkowe, co do których umowa najmu została zawarta po tej dacie, nie podlegają już przepisom ustawy o ochronie lokatorów.

Najważniejsze przepisy ustawy o ochronie lokatorów są następujące:

1. Oznaczenie maksymalnego komornego, jakie mogą pobierać wynajmujący lokale.
2. Zakaz pobierania tzw. odstępnego.
3. Odstąpienie od umowy najmu przez wynajmującego dopuszczalne jest tylko z ważnej przyczyny, przy czym ustawa wymienia przykładowo ważne przyczyny uzasadniające odstąpienie od umowy najmu, m. in. zaleganie z komornym przez 2 raty płatności, z wyjątkiem, gdy zaległość ta powstała z powodu braku pracy lub z powodu nędzy wyjątkowej.
4. Sąd może w sprawach o eksmisję odroczyć termin opróżnienia przedmiotu najmu do 6 miesięcy, uwzględniając stosunki gospodarcze pozwanego, w szczególności pozostawanie jego bez pracy. W wypadku, gdy eksmisję orzeczono z powodu zalegania komornego, termin ten może być przedłużony na dalsze sześć miesięcy.

Pozwany traci jednak prawo do korzystania z tego moratorium mieszkaniowego, jeżeli nie przyjmie odpowiedniej pracy, wskazanej mu przez biuro pośrednictwa pracy.

względu na datę wpisu pożyczki, udzielonej na naprawę. Przepis ten nie zagraża interesom innych wierzycieli hipotecznych, gdyż na skutek przeprowadzonych inwestycji następuje wzrost wartości majątku dłużnika przynajmniej o sumę zainwestowanych kapitałów.

Podobne postanowienia zawierała również ustawa z dnia 6 maja 1924 r., na podstawie której Skarb Państwa posiadał z tytułu udzielonych pożyczek na odbudowę ustawowe prawo zastawu na całym majątku dłużnika z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami prywatnymi. Wpis hipoteki nastąpić może nawet na jednostronny wniosek urzędu lub państwowej instytucji kredytowej na podstawie dokumentu stwierdzającego przyznanie pożyczki. Udzielenie pomocy kredytowej z funduszy państwowych może być uzależnione od postawienia do dyspozycji władz kwaterunkowych określonej liczby naprawionych lokali. Łączna powierzchnia użytkowa tych lokali nie może być w stosunku do ogólnej powierzchni naprawionych lokali wyższa, niż to wynika ze stosunku połowy sumy pożyczki z funduszy państwowych do całości kosztów naprawy.

Jakkolwiek postanowienia dekretu zachęcają niewątpliwie właścicieli nieruchomości do naprawy uszkodzonych wskutek wojny budynków, to jednak należy liczyć się z wypadkami, w których właściciel budynku nie będzie mógł lub też nie będzie chciał przystąpić do naprawy. W wypadkach tych dekret wprowadza daleko idące ograniczenia prawa dysponowania nieruchomością, wychodząc z założenia, iż zagadnienie odbudowy mające wyjątkowe znaczenie dla obecnej sytuacji gospodarczej kraju, nie może być uzależnione wyłącznie od swobodnego uznania właściciela obiektu czy też od jego zdolności finansowej. Ograniczenia powyższe polegają na 1) wezwaniu właściciela do dokonania naprawy budynku w terminie wyznaczonym oraz 2) odebraniu właścicielowi prawa przeprowadzenia naprawy i przekazaniu tego prawa na rzecz osób trzecich. Władza budowlana może również zażądać, zarówno od właściciela jak i od osoby dokonywującej naprawy w jego zastępstwie, odpowiedniego zabezpieczenia pokrycia kosztów rozpoczętej naprawy; przepis ten ma na celu zagwarantowanie rzeczywistej odbudowy zniszczonych budynków.

Wezwanie właściciela do odbudowy budynku oraz wyznaczenie mu odpowiednich terminów rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych etapów robót budowlanych nastąpić może w przypadku realizowania prawomocnego planu zagospodarowania przestrzennego danej dzielnicy, na wniosek władzy mieszkaniowej bądź też po udzieleniu pozwolenia na przeprowadzenie robót budowlanych i przy wydaniu promesy wyłączeniowej.

Jeżeli właściciel naprawy nie podjął lub też prowadzi ją w sposób opieszwały, nie dotrzymując wyznaczonych mu terminów, władza budowlana może odebrać mu prawo przeprowadzenia lub ukończenia naprawy. Po wydaniu powyższego orzeczenia wojewódzka władza administracji ogólnej może przekazać naprawę Państwu na wniosek zainteresowanej władzy lub urzędu; w razie zgłoszenia

wniosków przez kilka władz lub urzędów o przydziale budynku do naprawy rozstrzyga Minister Odbudowy. Jeżeli władze lub urzędy państwowe wniosku o przydział budynku nie zgłoszą, wówczas wojewódzka władza administracji ogólnej może naprawę budynku przekazać związkowi samorządu terytorialnego, instytucjom i przedsiębiorstwom państwowym, instytucjom społecznym, spółdzielniom mieszkaniowym lub zrzeczeniom najemców (tzw. SAM — Spółdzielnie administracyjno-mieszkaniowe). W wypadku gdy żadna z wymienionych wyżej osób prawnych nie wystąpi z wnioskiem o przydział, budynek przekazany być może do naprawy innym osobom prawnym lub nawet osobom fizycznym.

Po przekazaniu budynku do naprawy władza budowlana ustala procent uszkodzenia budynku na podstawie oględzin komisyjnych, w których mogą wziąć udział: przedstawiciel władzy mieszkaniowej, osoba której naprawę przekazano oraz właściciel budynku.

Ustalenie procentu zniszczenia ma duże znaczenie, gdyż osoba, która dokonała naprawy użytkuje prawo użytkowania danej nieruchomości na taką część okresu amortyzacji budynku, która odpowiada procentowi jego uszkodzenia. Ponieważ okres amortyzacji ustalony został zarządzeniem Ministra Odbudowy z dnia 4. VIII. 1947 r. dla budynków drewnianych na lat 35, a dla pozostałych budynków na lat 50, dokonanie więc naprawy budynku murowanego uszkodzonego np. w 30% uprawnia do użytkowania go przez okres lat 15.

O uzyskaniu prawa użytkowania i o okresie jego trwania orzeka władza budowlana z wyłączeniem zwykłej drogi sądowej (oczywiście stronom przysługuje możliwość odwołania się w trybie administracyjnym), okres użytkowania nie może jednak przekraczać lat 20, jeżeli naprawa nie została dokonana przez państwo, samorząd lub instytucje i przedsiębiorstwa państwowe.

Treść i zakres użytkowania uregulowane są w zasadzie przepisami prawa cywilnego (art. 130 do art. 161 prawa rzeczowego) z następującymi zmianami: 1) Użytkownik nie ma obowiązku zachowania dotychczasowego przeznaczenia budynku lub lokalu; 2) Użytkowanie nie wygasa w razie śmierci użytkownika lub wygaśnięcia jego osobowości prawnej; 3) Okres użytkowania może przekraczać lat 30, jeśli użytkownikiem jest państwo, samorząd lub instytucje i przedsiębiorstwa państwowe; 4) Właścicielowi nie przysługuje prawo żądania zabezpieczenia od użytkownika nieruchomości ani prawo żądania sporządzenia urzędowego opisu nieruchomości.

Prawo użytkowania korzysta z rzeczowego zabezpieczenia i pierwszeństwa przed wszystkimi hipotekami niezależnie od ujawnienia go w księdze wieczystej (hipotecznej) i bez względu na datę jego ujawnienia; zachowuje ono moc obowiązującą również w razie zmiany osoby właściciela. Ujawnienie prawa użytkowania w księdze wieczystej następuje na wniosek osoby zainteresowanej na podstawie urzędowego odpisu orzeczenia władzy budowlanej, ustanawiającego prawo użytkowania i określającego czas jego trwania. W razie zaginięcia lub zniszczenia

księgi wystarczające jest złożenie wniosku do zbioru dokumentów danej nieruchomości. Po upływie okresu użytkowania nieruchomości winna być zwrócona właścicielowi w stanie wolnym od wszelkich obciążeń z tytułu dokonanej naprawy.

Prawo użytkowania nieruchomości może wygasnąć również przed upływem okresu, oznaczonego przez władzę budowlaną, o ile właściciel budynku uiszczy użytkownikowi odpowiednią należność. Należność ta uzależniona jest od przyrostu wartości nieruchomości w związku z dokonaniem naprawy, zmniejszonego proporcjonalnie do okresu użytkowania nieruchomości. Przez przyrost wartości rozumieć należy różnicę między wartością techniczną budynku według cen w chwili wpłaty odszkodowania a obliczaną według tych samych cen wartością techniczną budynku z chwili rozpoczęcia naprawy. Sposób obliczenia należności ilustruje przykład następujący:

Przyrost wartości budynku na skutek dokonanej naprawy wyniósł np. 10.000.000 zł; całkowity okres użytkowania ustalony został na 100 miesięcy; pozostało do użytkowania np. 66 miesięcy; na-

$$\text{leżność wyniesie } \frac{10.000.000 \times 66}{100} = 6.600.000 \text{ zł.}$$

Uiszczenie przez właściciela wspomnianej wyżej należności nie jest jednak jedynym warunkiem przedterminowego wygaśnięcia prawa użytkowania; wymagana jest również zgoda użytkownika. Zasada ta obowiązuje bezwzględnie, jeżeli użytkownikiem jest państwo, samorząd, instytucja lub przedsiębiorstwo państwowe; wyrażenie zgody należy wówczas do kompetencji władzy naczelnej, której podlega urząd wykonujący prawo użytkowania albo sprawujący nadzór nad instytucją lub przedsiębiorstwem, którym prawo to zostało przyznane. Jeżeli prawo użytkowania służy związkowi samorządu terytorialnego, wówczas zgodę wyraża odpowiednia rada narodowa, której uchwała winna być zatwierdzona przez hierarchicznie wyższą radę narodową. Po wyrażeniu zgody właściwe władze kierują wniosek właściciela budynku do Ministerstwa Odbudowy, dołączając wszelkie dokumenty dotyczące naprawy budynku.

Jeżeli naprawa dokonana została z kredytów Ministerstwa Odbudowy, a Ministerstwo to nie godzi się na przedterminowe wygaśnięcie prawa

użytkowania, wówczas zwraca podanie właściwej władzy, zawiadamiając ją o swym stanowisku. W pozostałych przypadkach Ministerstwo Odbudowy kieruje akta sprawy do władzy budowlanej I-szej instancji z poleceniem określenia przyrostu wartości osiągniętego na skutek przeprowadzonej naprawy. Na podstawie osiągniętego przez władzę budowlaną wyniku obliczeń właściwa władza naczelna ustala kwotę, której uiszczenie ma być warunkiem przedterminowego wygaśnięcia prawa użytkowania.

Ten skomplikowany tryb postępowania odnosi się tylko do tych wypadków, w których użytkownikami są wspomniane wyżej osoby prawne prawa publicznego. W przypadkach użytkowania budynku przez instytucje społeczne, spółdzielnie mieszkaniowe, zrzeczenia najemców oraz inne osoby prawne lub fizyczne tryb postępowania jest znacznie uproszczony a mianowicie: 1) zgoda użytkownika wymagana jest tylko w okresie pierwszych dziesięciu lat użytkowania, 2) wysokość należności ustala na wniosek właściciela nieruchomości władza budowlana, przy czym w ciągu trzech miesięcy od daty doręczenia przysługuje stronom możliwość odwołania się do sądu, który orzeka w trybie postępowania niespornego.

Jak już na wstępie wspomniano, dekret z dnia 26. X. 1945 r. uległ nowelizacji dekretem z dnia 11. IV. 1947 r. W związku z powyższym nasuwa się pytanie, czy w stosunku do napraw rozpoczętych przed dniem wejścia w życie dekretu nowelizującego (tj. przed dniem 16. IV. 1947 r.) obowiązuje dawny czy też obecny tekst dekretu z dn. 26. X. 1945 r. Ma to ogromne praktyczne znaczenie, ponieważ dekret w pierwotnym tekście ograniczał prawo użytkowania do lat 10, zobowiązywał użytkownika do zachowania przeznaczenia budynku oraz nie przewidywał zwolnień od norm zagęszczenia mieszkań. Zagadnienie to rozstrzyga dekret nowelizujący stanowiąc, iż przepisy dekretu w nowym jego brzmieniu stosują się w zasadzie do wszystkich budynków naprawionych. Jedynym wyjątkiem są budynki naprawione przed dniem 16. IV. 1947 r. przez instytucje społeczne, spółdzielnie mieszkaniowe oraz przez zrzeczenia najemców, w stosunku do których obowiązuje dekret w pierwotnym jego brzmieniu.

mgr Karol Potrzebowski

Kronika skarbowa

Koszty uzyskania przychodów architektów i inżynierów.

Ministerstwo Skarbu zezwoliło na przyjmowanie w latach podatkowych 1947 i 1948 przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku dochodowego dla wynagradzanych według norm Ministerstwa Odbudowy architektów i inżynierów z tytułu ich prac wykonywanych w związku z robotami, objętymi państwowym planem inwestycyjnym, oraz wszelkich prac z dziedziny urbanistyki (planowania przestrzennego: krajowego, regionalnego,

miast, wsi i osiedli), kosztów uzyskania przychodów z wymienionych prac w wysokości od 30% do 75% tych przychodów.

Wysokość kosztów uzyskania przychodów należy przyjmować zgodnie z treścią zaświadczeń Ministerstwa Odbudowy lub podległych mu władz II instancji, wydawanych w powołaniu na niniejsze zarządzenie. Zaświadczenia te powinny zawierać wzmiankę o wysokości należnego wynagrodzenia za daną pracę, obliczonej według norm Ministerstwa Odbudowy. Okoliczność, że praca, z któ-

rej przychód podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym, objęta jest państwowym planem inwestycyjnym, udownić winien zainteresowany.

Jednym ze sposobów udowodnienia tej okoliczności będzie zaświadczenie inwestora, wskazujące, z jakiego działu, rozdziału, paragrafu i pozycji planu inwestycyjnego finansowane są roboty. Okoliczność zaś, że dana praca jest pracą z dziedziny urbanistyki, stwierdzać będą w każdym konkretnym przypadku te władze planowania przestrzennego, które dały zlecenie na wykonanie tej pracy.

Wspomniana ulga ma mieć zastosowanie również do sporządzanych przez architektów prac, jak np. projektów architektonicznych budowli o wartości artystycznej a nie tylko w odniesieniu do autorów (twórców) projektów dzieł. (Okólnik Min. Sk. z dn. 1 kwietnia 48 r. Nr D. V. 4889/3/48).

Podatek obrotowy przedsiębiorstw wydawniczych na rok 1948.

Ministerstwo Skarbu poleciło ograniczyć wydawnictwom *dzienników i czasopism* (nie dotyczy to wydawnictw książek) pobór zaliczek miesięcznych na podatek obrotowy za rok podatkowy 1948 do kwot podatku obliczonego według stawki 0,1%. Jednocześnie Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 35 dekretu z dnia 16 maja 1946 roku o zobowiązaniach podatkowych upoważniło izby skarbowe do umorzenia z urzędu kwot wymierzonego podatku obrotowego za rok podatkowy 1948, stanowiących różnice między kwotami podatku wymierzonego według 1% stawki podatku a kwotami podatku obliczonego według stawki 0,1% (z ok. Min. Skarbu z dn. 6 kwietnia 1948 r.).

Nabycie towarów zagranicznych a postępowanie karne skarbowe.

Zdarzają się przypadki, że posiadacze towarów zagranicznego pochodzenia, nabytych w kraju, nie mogąc wykazać się dowodami legalnego sprowadzenia tych towarów z zagranicy, powołują się na okólnik Nr 135 Ministerstwa Skarbu z dnia 9. VI. 1947 r. w sprawie ustosunkowania się do ksiąg handlowych, uproszczonych, podatkowych udokumentowanych dowodami wewnętrznymi. Posiadacze tych towarów twierdzą przy tym, że powołany okólnik zwalnia ich rzekomo od obowiązku dostarczenia dowodów legalnego wprowadzenia ich do wolnego obrotu w kraju.

Okólnik Nr 135 w drodze wyjątku poleca nie kwestionować prowadzonych przez podatników w latach 1946 i 1947 ksiąg handlowych, uproszczonych lub podatkowych, w których zapisy dotyczące zakupu rzeczy ruchomych, oparte będą nie na rachunkach dostawców a na dowodach wewnętrznych, jeżeli podatnik zachowa warunki w tym okólniku przewidziane a w szczególności, jeżeli dowody wewnętrzne będą zawierały wszystkie dane wymienione w art. 86 ust. 2 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym, a w pierwszej mierze zgodne z rzeczywistością imię i nazwisko (firmę) dostawcy i jego dokładny adres oraz podpisy tych osób, które bezpośrednio dokonały zakupu. I tylko na zakup towarów nie-

wytwarzanych w kraju bądź artykułów pochodzenia zagranicznego nierozprowadzonych w drodze normalnych obrotów przez państwo, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze lub prywatne firmy importowe, dowody wewnętrzne mogą nie zawierać danych wymienionych w art. 86, ust. 2, pkt. 1) i pkt. 2) cytowanego dekretu o postępowaniu podatkowym, tj. nazwy firmy (imię i nazwisko) sprzedającego dostawcy oraz dokładnego adresu sprzedającego (dostawcy).

Z przepisów powyższego okólnika wynika, że dla celów podatkowych uznać można za wystarczający zapis w księgach handlowych, uproszczonych lub podatkowych, oparty na dowodach wewnętrznych, które w odniesieniu do towarów pochodzenia zagranicznego nie rozprowadzanych w drodze normalnego obrotu przez państwo, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze lub prywatne firmy importowe mogą nie zawierać nazwy firmy, (imienia i nazwiska), sprzedającego dostawcy oraz dokładnego adresu sprzedającego (dostawcy).

Uznanie za wystarczające w celach podatkowych takich zapisów w księgach, które opierają się na dowodach wewnętrznych, nie zwalnia i nie może zwolnić posiadaczy towarów zagranicznego pochodzenia od odpowiedzialności karnej za nabycie tych towarów *przemycionych*. A więc choćby transakcje, dotyczące towarów przemycionych, były zapisane zgodnie z wymaganiami okólnika Nr 135 do ksiąg prowadzonych w celach podatkowych, to ta okoliczność nie zwalnia jednak posiadacza tych towarów od odpowiedzialności karnej z art. 53 prawa karnego skarbowego, który grozi represją karną nie tylko w przypadkach nabycia przemycionych towarów, popełnionych z winy umyślnej, lecz również i nabycia takich towarów zagranicznych, o których na podstawie towarzyszących okoliczności nabywca powinien przypuszczać, że pochodzą one z przemytnictwa.

W świetle powyższych wyjaśnień zarzut nabycia towarów przemycionych nie może być obalony wykazaniem się dowodem wewnętrznym, uzasadniającym zapisanie nabycia towaru zagranicznego do ksiąg prowadzonych w celach podatkowych.

Komunikaty i różne wiadomości

Regulaminy targowe.

W nr 1—2 (20 — 21) z bież. roku czasopisma „Administracja i Samorząd na Ziemiach Odzyskanych” ukazały się wzory regulaminów targowych (targów małych i targów wielkich, jarmarków) opracowane przez kierownika oddziału w Zarządzie Miejskim st. m. Poznania p. W. Gaertnera. Wzory te będą bardzo pomocne przy opracowywaniu projektów regulaminów targowych przez zarządy gminne. Pojedyncze egzemplarze wymienionego czasopisma można nabyć w Sekretariacie Wydawnictwa, Poznań, ul. Kantaka 3.

Wyroby szamotowe, źródło nabycia.

W związku z reglamentacją surowców i wyrobów szamotowych podaje się do wiadomości, że

firma prywatna A. Wędrychowski — Suchedniów k/Kielc, dostarcza następujących gliniek:

- A. glinka szamotowa „Myszka”, stożek segera około 3/10 po cenie **1.900,— zł za tonę loco wagon st. kolejowa Wąchopek**,
- B. glinki kamionkowe i kaflarskie — stożek segera 29/300 po cenie **1.800,— zł za 1 tonę loco st. kolejowa Suchedniów**.
 1. „Baranów — Antoni” glinka biała tłusta,
 2. „Baranów — Chuda” — glinka biała chuda z dużą zawartością kwarcu.
- C. glinka formierska i klinkierska — stożek segera 26 „Baranów — Czerwona” — czerwona bardzo tłusta, plastyczna.
- D. glinki kaolinowe, mielone, gatunkowane w zależności od drobnocności i zawartości kwarcu:
 - przemiał nr 00/1 — do artykuł. kosmetycznych, balastowania kredek i ołówków kolorowych po cenie **30,— zł za 1 kg;**
 - przemiał nr 0/1 — do papieru i gumy oraz emalii i plasteliny po cenie **15,— zł za 1 kg;**
 - przemiał nr 1 — zamiast kredy technicznej po cenie **14,— zł za 1 kg;**
 - przemiał nr 3 — dla malarstwa, na zaprawy piecowe i tynkowe po cenie **12,— zł za 1 kg.**

Ceny rozumieją się w dostawach wagonowych loco wagon stacja załadowania, — przy glince mielonej łącznie z opakowaniem w workach papierowych potrójnych wagi a 50 kg.

Termin dostawy: 2 tygodnie od daty zamówienia, przy większych dostawach wg ugody.

Warunki płatności: 50% zaliczki przy zamówieniu, reszta po otrzymaniu rachunku. Regulacja przelewem na konto nr 16 firmy A. Wędrychowski do Banku Związku Spółek Zarobkowych, Oddz. w Kielcach, ewtl. własnym 3 mies. wekslem za poniesieniem kosztów dyskonta bankowego. Kredyt wekslowy może dotyczyć tylko hurtowników i fabryki.

Artykuły techniczne gumowe — źródła nabycia.

Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego rozprawdza wszelkie artykuły gumowe, potrzebne dla zaopatrzenia zakładów przemysłowych, jak:

paski klinowe wszystkich wyprodukowanych wymiarów, pasy pędne gumowe, płyty uszczelniające, płyty prasowane, płyty do wulkanizacji i przyspieszacze wulkanizacyjne, węże do wody, węże pneumatyczne, węże ssąco-spiralczne, węże do gazu, nici gumowe, uszczelki itp.

Przy dostawach dla przedsiębiorstw prywatnego przemysłu stosowane są ceny hurtowe niższe o 25% od cen w detalicznych składach artykułów gumowych.

Zamówienia na te artykuły należy kierować bezpośrednio do Oddziału Poznańskiego, Centrali Handlowej Przemysłu Chemicznego w Poznaniu, ul. Mickiewicza nr 28.

Łożyska kulkowe — zapotrzebowania.

Zapotrzebowania na łożyska kulkowe wg specyfikacji Nr 6201, 32206, 54305 i 1202, winny zainteresowane firmy przemysłowe zgłosić odwrotnie (pisemnie lub telefonicznie) do właściwych izb przemysłowo-handlowych.

Handel zagraniczny

Zaciąganie przez osoby wyjeżdżające za granicę zobowiązań za granicą

Doszło do wiadomości Komisji Dewizowej, że osoby, wyjeżdżające z kraju za granicę, zaciągają niejednokrotnie — w przypadkach nieuzasadnionych szczególnie ważnym interesem publicznym lub siłą wyższą — zobowiązania w przedstawicielstwach, delegaturach i placówkach zagranicznych polskich centrali, przedsiębiorstw i instytucji, utrzymujących stosunki z zagranicą.

Komisja Dewizowa przypomina, że tego rodzaju operacje finansowe są — w świetle polskich przepisów dewizowych niedopuszczalne a dla gospodarki dewizowej w kraju — szkodliwe

W związku z tym Komisja Dewizowa prosi o spowodowanie bezwzględnego wydania przez krajowe centrale podległym im delegaturom, przedstawicielstwom i agenturom za granicą, zarządzeń, zabraniających udzielenia tego rodzaju pożyczek, gdyż dłużnicy zaciągający zobowiązania bez uprzedniej zgody Komisji Dewizowej nie będą mieli możliwości — zgodnie z instrukcją Komisji Dewizowej z dnia 5. VII. 1946 r. — wywiązania się ze swoich zobowiązań.

Komisja Dewizowa będzie rozpatrywała wnioski o przydział dewiz na pokrycie zaciągniętego za granicę długu jedynie w przypadkach zupełnie wyjątkowych, w których z okoliczności sprawy wynikać będzie, że petenci nie mogli zaopatrzyć się w kraju w potrzebną im ilość zagranicznych środków płatniczych.

Dolarowe certyfikaty towarowe

Zarządzeniem Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 20 marca br. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 42) Bank Polska Kasa Opieki S. A. w Warszawie został upoważniony do emisji certyfikatów dolarowych, opiekujących na towary z podaniem ceny certyfikatów celem rozsprzedaży ich za granicą dla rozszerzenia pomocy przez osoby przebywające za granicą rodzinom zamieszkałym w kraju w celu zaopatrywania ich w artykuły produkowane wzgl. znajdujące się w kraju. Do rozprawdzenia w kraju towarów zakupionych na podstawie tych certyfikatów została upoważniona Państw. Centrala Handlowa w W-wie i Centrala Tekstylna, Biuro Eksportowe „Cetebe” w Łodzi.

Obroty handlu zagranicznego sektora prywatnego

W okresie I kwartału 1948 r. sektor prywatny handlu zagranicznego przejawiał dość znaczną aktywność i uczestniczył w licznych transakcjach handlowych z szeregiem państw.

Jednym z najpoważniejszych kontrahentów w tym handlu jest Anglia, do której sektor prywatny zrealizował już eksport ryb na sumę 123,485 dol., drobiu za 18,830 dol., wyrobów drzewnych i wiklinowych na 24,910 dol. oraz pewnej ilości ziemioplodów, puchu, pierza i kijów wiklinowych.

W tym samym czasie wysłano do Stanów Zjednoczonych A. P. pierza za 1,108 dol. oraz wikliny i wyrobów z drzewa za 12,850 dol.

Czechosłowacja zaś otrzymała drobiu za 18,025 dol., Węgry — ziemiołódów za 9 tys. dol., Austria za 5.625 dol., Włochy za 3.600 dol., Szwecja — wikliny i wyrobów drzewnych za 11.860 dol., Afryka, Finlandia i Cypr — gwoździ za 75 tys. dol.

Poza tym sektor prywatny bierze udział w umowach zawartych przez Państwo w eksporcie ryby do Austrii i bekonów do Anglii.

Wywóz jaj za granicę.

Sektor prywatny handlu zagranicznego organizuje w r. 1948 wysyłkę jaj za granicę i wyeksportuje ogółem ca 80 milionów jaj świeżych, z których to ilości zostało już wysłane do Anglii i Szwajcarii ok. 10 milionów, co stanowi 12,5% przewidzianego eksportu jaj w ciągu roku bieżącego. Pertraktacje co do wysyłki jaj do Czechosłowacji oraz innych krajów są już też ukończone i niebawem firmy przystąpią do eksportu.

BELGIA

Belgijskie Zrzeszenie Eksporterów i Importerów podaje następujące nazwy i adresy firm członków, Zrzeszenia, pragnących importować z Polski:

Maison Rozec Kerbizion

34, Boulevard de Dixmude Bruxelles
kartofle, kalafiory, salaty, śliwki, jabłka, gruszki i w ogóle wszystkie owoce i jarzyny.

S. A. D'importation et d'exportation anc. Drondl frères 2, rue Brederode Gand

kartofle, sadzeniaki, cebula, marchew, owoce, wszelkiego rodzaju konserwy owocowe i jarzynowe, rybne, owoce suszone.

NIEMCY

Administracja gospodarki krajowej Bizonii zdecydowała przeznaczyć następujące kwoty na zakup surowców, niezbędnych dla przemysłu niemieckiego:

z ogólnej sumy 100 milionów dolarów w ciągu I kwartału r. 1948 przeznaczono na zakup surowców:

- dol. 40 mil. na surowce włókiennicze
- dol. 11 mil. na surowce dla przem. chemiczn.
- dol. 8 mil. kauczuk surowy i odpadki
- dol. 6 mil. skóry surowe i garbowane
- dol. 3,5 mil. rudy żelazne i manganowe
- dol. 4 mil. celulozy.

Obecnie już import roku 1948 przewiduje się na sumę 400 milionów dolarów, gdy wartość przywozu surowców niezbędnych dla przemysłu niemieckiego w r. 1947 zaledwie sięgała sumy 36 milionów dolarów.

Pomimo centralizacji tych zakupów w organizacji J. B. I. A. (Joint Export Import Agency) w Hoechst a/Main dozwolono też starym niemieckim firmom eksportowym wznowienia ich aktywności i uczestnictwa w imporcie.

Handel zagraniczny w Sow. Strefie Okupacyjnej

W strefie sowieckiej Niemiec uproszczony został znacznie sposób dokonywania transakcji zagranicznych. Eksporter niemiecki może całkowicie samodzielnie uzgadniać wszelkie szczegóły transakcji ze swym kontrahentem zagranicznym, dopie-

ro definitywne zawarcie umowy wymaga zatwierdzenia. Transakcje, których wartość nie przekracza 5 tys. dol. mogą być dokonywane bez specjalnego zezwolenia.

AFRYKA POŁUDNIOWA

Płatności za eksport do Unii Połudn.-Afrykańskiej

Wszelki eksport w kierunku Unii Południowo-Afrykańskiej winien być opłacany w funtach południowo-afrykańskich a nie w funtach angielskich.

INDIE

Preferencja dla krajów „niedolarowych”

W reglamentacjach importowych udzielane preferencje dla krajów „non-dollar” są bardzo znaczne. Rząd zapowiedział zastosowanie do tych krajów i w stosunku do towarów podlegających pozwoleń wwozowym polityki bardziej liberalnej.

INDIE HOLENDERSKIE

Ponowne wprowadzenie cła wywozowego na kauczuk.

Cło wywozowe na kauczuk, zawieszane przed pewnym czasem na skutek spadkowej tendencji cen kauczuku na rynku światowym, zostało obecnie ponownie wprowadzone w życie. Cło to wynosi 20 florenów hol. za tonę, co przy obecnym poziomie cen kauczuku stanowi obciążenie w wysokości 2%.

Obecna tendencja na rynkach kauczuku jest mocna zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych i Singapurze. W New Yorku notowano (cent. lb) i gotówkowy 21,00, kwiecień 20,52. W Londynie (d lb) i gotówkowy 12.18 3/4.

ANGLIA

Import mebli z Włoch.

Wielka Brytania zaczęła obecnie importować meble z Włoch. Pierwsze zamówienie obejmuje 15.000 standaryzowanych kompletów sypialni, wartości ok. 700 tys. funtów angielskich. Po wojnie po raz pierwszy od 10-ciu lat Włochy odzyskują swój dawny rynek zbytu.

Indeksy Biura Statystycznego Narodów Zjednocz.

Wg licznych indeksów ustalonych przez Biuro Statystyczne Narodów Zjednoczonych cała produkcja przemysłowa w poszczególnych krajach przedstawiała się na początku r. 1947 jak poniżej (1939 — 100):

Japonia 34, Finlandia 75, Holandia 77, Francja 88, Belgia 95, Dania 97, Anglia 100, Norwegia 101, Irlandia 102, Szwecja 105, Bułgaria 134, Meksyk 138, Chile 157, Stany Zjednoczone 164, Kanada 171.

Cieszące się uznaniem konsumentów
wysmienite cukierki śmietankowe

poleca **Wytwórnia Cukierków „Cremo”** Sp. z o.o.

Poznań, ul. Półwiejska 4 — Telefon 22-73

WEŁNA

Crestan Białecki

Najkorzystniejsze miejsce zbytu i wymiany
Włóczka w różnych kolorach
stałe na składzie

Poznań, Roosevelta 19 — Telefon 52-705

Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 55 — Tel. 33-13
Biura czynne od 8 — 15-tej, w sobotę od 8 — 13-tej

**Opakowania i kartony dla przemysłu
spożywczego, cuklarniczego
i chemicznego wykonuje**

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: **J. POMIN**

Poznań, ul. Mylna 24

Telefon 94-11

Telefon 94-11

PRZEMYSŁAWKA

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

**MASZYNY — ARTYKUŁY BIUROWE
WARSZTAT NAPRAWY**

Wacław Rohowski i S-ka

Poznań, ul. Mielżyńskiego 19.
Tel. 43-25

Oliwiarki kroplowe „Unicum”

Armatury dla sanitarno-
zdrowotnych urządzeń
produkuje

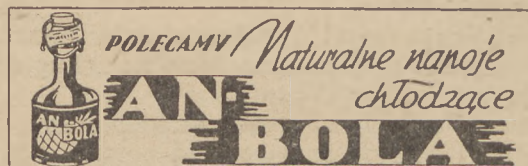
„Apana”

wł. St. Kotecki, Poznań
ulica Skarbowa nr 20 — Telefon nr 96-91

P. T. Prenumeratorom

przypominamy o płatności
należności za abonament
zaległy i bieżący. Prenu-
merata kwartalna wynosi
300.— zł.

Wpłaty prosimy przekazywać na nasze
konto w P. K. O. V-4085

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno — Sprzedaż — Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 25,—.

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Rataj-
czaka 7, Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 —
Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt.
790. — Tel. 344-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
45-00.
Konto P. K. O. — V-4085.
Cena numeru 30,— zł, prenumerata
kwartalna 300,— zł.